

1. О.Ейхельман. Побутові підстави, правничий уклад і сучасний культурний поступ міжнародного права // Записки Української Господарської Академії в Чехословацькій республіці. - Подебради, 1931. – Вип.1. – Т.3. – С. 108-153; 2. Заблоцька Л.Г. Ейхельман Отон Отонівич. – В кн.: Юридична енциклопедія: В 6 т. – К.: „Українська енциклопедія”. – Т.2. – 1999. – С. 320; 3. Наука міжнародного права в університеті Святого Володимира. В 2 т. Том 2: О.О.Ейхельман, П.М.Богаєвський, О.О.Жилін / Упорядники: О.В.Задорожній, В.А.Короткий. – К.: Видавничий дім „Промінь”, 2004. – 456 с.; 4. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України в м.Києві.

Яцишин У.В.*

Активізація українських клерикальних організацій у контексті українсько-польських відносин

Греко-Католицька Церква в Галичині мала високий авторитет серед простого населення та інтелігенції, оскільки допомагала людям у формуванні світоглядної позиції, морально-етичних принципів тощо. Тому природним є те, що деякі греко-католицькі священики долучилися до діяльності ряду громадських та державних організацій, політичних партій і таким чином брали участь у політичному житті Галичини.

Активним учасником політичного життя Галичини був єпископ Г.Хомишин. Ще у червні 1911 р. за підтримки єпископа у Львові була створена Християнсько-суспільна партія (ХСП), яка виступала за рівноправ'я з поляками та боротьбу з радикалами, москвофілами та соціалістами. Г.Хомишин організував у Станіславі збори священиків єпархії, щоб вони засвідчили їх офіційний вступ до ХСП [2, с.9]. Зауважимо, що погляди Г.Хомишина були дещо поблажливими, про що свідчить його прагнення до порозуміння з поляками через здійснення певних поступок, які з українського боку мали втілитися у тимчасове припинення прагнень до автономії.

Українське християнське об'єднання (УХО), яке утворилося з ініціативи Г.Хомишина у 1925 р. і складалося переважно з духовенства мало за мету згуртування усіх християн та домагання, щоб партії у своїй діяльності виступали згідно з духом і наукою католицької церкви. При цьому їхня участь у складанні передвиборчих списків не зводилася до пасивних закликів проявляти християнське сумління. На їхню думку, якщо партії розраховують на голоси віруючих, то УХО має право висувати свої вимоги щодо кандидатів партій, "...які хочуть співпрацювати в згоді з католицькими кругами" [3]. Як наслідок, до народного комітету Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО), з якою вона неодноразово співпрацювала напередодні виборів, увійшли 24 священики.

УХО було створене з метою протидіяти прорадянським настроям в Галичині і не претендувало на статус політичної сили аж до травня 1928 р., коли Г.Хомишин на зборах Станіславської єпархії запропонував перетворити об'єднання у партію, яка була б незалежною від будь-яких політичних структур – Українську Католицьку Народну Партію (УКНП). В її програмі була закладена концепція широкої автономії Галичини у складі Польщі. Програмні засади цієї партії ґрунтувалися на ідеях О.Назарука та певною мірою державотворчій концепції С.Томашівського [2, с.25].

Створення цієї партії співпало із загостренням напруження між населенням Польщі та Західної України. У 1930 р. президент Ю.Пілсудський розпустив парламент і призначив нові вибори. За цим слідували акти протесту Української Військової Організації (УВО) з українського боку та акція "паціфікації" (умиротворення) з польського. Метою цієї акції був терор проти селян, який відбувався шляхом проведення поліцією, а згодом і військами, обшуків та арештів. За час проведення акції "паціфікації" на галицьких землях було заарештовано 30 колишніх послів, майже весь провід УНДО та ряд лідерів Української соціалістично-радикальної партії (УСРП), що викликало осуд цієї акції українськими партіям [7, с.379]. Таким чином польські власті намагалися послабити українські політичні сили перед виборами.

* Яцишин У.В. - аспірантка кафедри політології.

Ряд українських політичних сил усвідомили, що в даній ситуації відверта конфронтація з урядом може викликати лише посилення "умиротворяючої" акції. У даній ситуації важливим був шлях пошуку діалогу з владою для того, щоб зменшити розмах каральних дій проти українців. Саме такий курс обрав провід УНДО.

Активізувала свою просвітницьку і політичну діяльність в 30-х рр. також клерикальна організація Українська Народна Обнова (УНО), перейменована із УКНП. В її оновленій програмі містилися виключно політичні заяви про створення з історично української території окремої адміністративної одиниці з власним сеймом, краєвим урядом тощо [6, с.329].

На відміну від станіславського єпископа Г.Хомишина, митрополит А.Шептицький не був оптимістично налаштований щодо можливості українсько-польського порозуміння. У 1930 р. він виступив з ідеєю створення Українського Католицького Союзу (УКС), який би зміг об'єднати широкі верстви українського суспільства на засадах християнських принципів. Союз не мав чіткої політичної програми, тому до його лав могли вступити представники різних політичних сил, які були б українцями християнського віросповідання. УКС визначала свої цілі наступним чином: "У справах політики будемо стояти на становищі прав української нації до всебічної організації власних форм життя. Будемо, очевидно, цікавитися також усіми проявами актуальної політики та подіями дня, оцінюючи їх крізь призму засад, на яких спертий Український Католицький союз" [4]. У той же час А.Шептицький запевнив, що союз не є і не повинен бути партією у звичному розумінні. Митрополит зазначив, що УКС це є група людей, які хочуть мати вплив на політику, поступати в єдності в низці політичних справ і мати в них свою спільну, точно окреслену платформу. До діяльності Союзу долучилися, окрім А.Шептицького, також єпископи та інші представники духовної та світської інтелігенції.

На період нормалізації україно-польських відносин припали вибори до польського сейму і сенату у 1935 р. Каменем спотикання на цих виборах стала нова, написана напередодні, виборча ординація, згідно з якою велика кількість населення втрачала право голосу. Нова виборча ординація до сейму й сенату також позбавила всіх виборців права ставити своїх незалежних кандидатів на послів чи сенаторів. Таким чином парламентське представництво, яке б сформувалося на підставі цієї виборчої ординації, мало б характер урядового представництва.

Керівник УНДО В.Мудрий запропонував напередодні виборів завершити антиукраїнську діяльність уряду і зобов'язався припинити конфронтацію: "Виборча ординація є така, що без відповідного порозуміння з польськими відповідальними чинниками українці навіть при найбільшій напрузі в теперішніх обставинах не були б у силі провести своїх представників не тільки до законодавчих установ, але навіть у кандидати на послів і сенаторів" [6, с.356]. "Нормалізація" не була принциповою угодою, а скоріше тактичним компромісом.

Решта політичних сил, а саме УСРП, Українські соціал-демократи та націоналісти з партії "Фронт національної єдності", прийняли рішення бойкотувати вибори [8]. Незадоволеними новою виборчою ординацією були не лише українські політичні сили, але й опозиційні польські. Тому на корінних польських землях при сеймових виборах голосувала переважно меншість, а у Східній Галичині участь у виборах була доволі велика: із 15 східногалицьких округів 14 українських кандидатів одержали мандати [1]. Варто зауважити, що українські кандидати в більшості випадків отримали по кілька тисяч голосів менше, ніж польські. Очевидно, польські виборці не завжди дотримувалися передвиборчої умови, на відміну від українців, які проявили високий ступінь дисциплінованості.

Іншою причиною, чому провід УНДО закликав виборців голосувати за польських кандидатів, було те, що він боявся, що при сенатських виборах польська сторона буде готова не вибирати українців на сенаторів. Оскільки селяни, робітники та трудова інтелігенція згідно нової виборчої ординації до сенату втратили право голосу, то побоювання УНДО були не безпідставними. Законодавчо, волосні та повітові ради були залежними від староств і адміністраційна влада мала право їх розпускати. Таким чином малоімовірним було, щоб вони обирали незалежних делегатів до виборчих колегій, які згодом змогли б обрати незалежного кандидата [5]. Складалася ситуація, коли до 90% усіх делегатів або належали до санаційного табору, або були залежними від нього. У такому стані речей виборчі колегії могли визначити тільки польських кандидатів із санаційного табору, а з-поміж українців тільки ті особи, які увійшли в спілку та порозуміння з ним. Словом "санація" (оздоровлення) маскувалося обмеження

парламентської демократії, започатковане Ю.Пілсудським після державного перевороту, коли той зайняв президентське крісло. Таким чином він намагався компенсувати слабкість держави зміцненням авторитаризму. До новообраного сенату ввійшли урядники, військові, колишні міністри або воєводи, дідачі та промисловці тощо. На підставі компромісу від УНДО, УВО та УНО серед інших, до нового сенату потрапив станіславський священник Р.Лободич.

Отже, духовенство Греко-Католицької Церкви було постійним учасником політичного життя Галичини. Хочемо також відмітити неоднорідність поглядів щодо тих чи інших політичних подій всередині Церкви і, відповідно, різні рівні залучення духовенства до політичного життя краю. Духовенство Греко-Католицької Церкви в деяких політичних справах розділялося на прихильників політики митрополита А.Шептицького або єпископа Г.Хомишина.

Враховуючи авторитет Греко-Католицької Церкви серед населення регіону, її вплив на духовне життя, стає очевидним, що блокування деяких політичних партій з клерикальними перед виборами, або активна їх співпраця з релігійними організаціями, могли істотно посилювати позиції партій.

1. Висліди виборів // Мета. – 1935. – 15 вересня; 2. Єгрешій О.І. Єпископ Григорій Хомишин і питання українсько-польського порозуміння (1904-1939). – Івано-Франківськ: Плай, 2001. – 71 с.; 3. Катон. Українська Християнська Організація і вибори // Нова зоря. – 1928. – 29 січня; 4. Наша мета // Мета. – 1931. – 15 березня; 5. Про теперішні соймові вибори // Громадський голос. – 1935. – 27 липня; 6. Тисяча років української суспільно-політичної думки. У 9-ти т. Т.7. 20-ті – 40-ві рр. ХХ ст. / Упор., прим. Т.Гунчака, Р.Сольчаника. – К.: Дніпро, 2001. – 440 с.; 7. Швагуляк М. Українці і Польська держава: між конфронтацією та порозумінням (кінець 1920-х – 1935 роки) // Вісник Львівського університету. Серія історична. Вип. 38 – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2003. – С.368-405; 8. Як відбувалися вибори? // Громадський голос. – 1935. – 20 липня.

Ковальова О.О.*

Примативність, як особистісний чинник професійного зростання

В державній службі вже довгий час керуються певними критеріями при підборі кадрів, а також при просуванні державних службовців за кар'єрними сходинками та при призначенні на керівні посади. Як правило, це критерії формального роду, особистісні характеристики людини, такі як лідерські якості, комунікативність, самооцінка тощо, здебільшого не розглядаються або розглядаються з суб'єктивного боку. Проте відомим є той факт, що характер людини, якості її особистості та психологічні властивості суттєво впливають на її професійну орієнтацію і на професійні здібності загалом.

Існує багато розробок по впровадженню психологічних методик в процес підбору кадрів, наприклад, тест на визначення рівня IQ, методики по визначенню екстраверсії/ інтраверсії особистості, визначення лідерських якостей тощо. Незважаючи на існування цих методик, вони не використовуються в державній службі при підборі персоналу. І це не дивно, адже використання всього вищезазначеного займатиме надто багато часу, а єдиної універсальної методики ще не винайдено. Тоді постає питання: чи існує єдиний критерій, який надавав би всю необхідну інформацію про професійні здібності та прагнення людини?

Сьогодні, відповідь на це питання намагаються дати вчені-етологи. Наукові праці цих вчених зводяться до одного – що людина в своїй поведінці керується тваринними інстинктами та розумом, але співвідношення цих складових різне. Ця особливість психіки давно враховується і має спеціальний термін – «примативність». Цей термін походить від слова «примат», що означає перевага. Тобто, примативність – це ступінь домінантності інстинктивних моделей поведінки відносно розумових [4]. Зовнішньо вона виражається в схильності до емоційно-обумовлених вчинків, та має лише непряме відношення до рівня інтелекту та культури як таких. Іншими словами примативність та інтелект, як здатність мислити логічно, мало корелюють [3].

Цією тематикою широко займається відомий російський етолог Анатолій Протопопов. В своїх працях з примативності під інстинктами він розуміє ті складні процеси, які впливають на

* Ковальова О.О. - аспірантка кафедри психології, педагогіки і права.